

НАПРЯМ 9. ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВЗАЄМИНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-391-3-55>

ПРОБЛЕМАТИКА ПОЛЬСЬКО-УГОРСЬКИХ ВІДНОСИН В КОНТЕКСТІ ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Бігус Мар'яна Михайлівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародної безпеки та стратегічних студій,

Львівський національний університет імені Івана Франка

Шуль Петро Степанович

студент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

Міжнародні кризи, особливо збройні конфлікти, несуть у собі потенціал для зміни сприйняття, пріоритетів та альянсів. Вторгнення Росії на територію України 24 лютого 2022 року стало важливим моментом європейської історії та світової системи загалом, це викликало різні реакції в Європейському Союзі. Нинішня криза спричинила різноманітні ініціативи солідарності з Україною з боку ЄС, починаючи від гуманітарної допомоги і закінчуючи санкціями проти Росії. Сьогодні членство України в ЄС стало набагато ближчою можливістю, ніж раніше.

Позиція Польщі та Угорщини в контексті повномасштабного вторгнення Росії на територію України суттєво відрізняються і ця вімінність в підходах підкреслює складність відносин між цими двома країнами, які, незважаючи на це, залишаються одними з ключових союзників в рамках ЄС. Демонструючи єдиний фронт у питаннях, що належать до сфери свободи, безпеки та правосуддя ЄС, Польща та Угорщина розійшлися у поглядах на війну в Україні. У той час як Польща демонструє більшу відповідальність і солідарність з іншими членами ЄС, підтримуючи дії на рівні ЄС, політика Угорщини відображає невизначеність, зумовлену її попередніми відносинами з Росією та Україною.

Польсько-угорські відносини до війни в Україні можна було вважати зразковими. Обидві держави підтримували одна одну у протистоянні тиску зі сторони Брюсселя на внутрішню політику своїх країн, а світоглядні позиції угорської та польської правлячих партій здавалися схожими.

Імперіалістська політика кремля стала відправною точкою у розколі між польським та угорським сприйняттям ситуації у Східній Європі. Варшава швидко визнала ревізійністський та експансіоністський характер дій Росії

проти Грузії, а потім проти України. Полеміка між угорською та польською сторонами посилилася після 24 лютого 2022 року. Амбівалентність угорської позиції, дії, що де-факто завдавали удару по польських зусиллях створити якомога ширшу коаліцію держав на допомогу Україні, призвели до охолодження польсько-угорських відносин.

Поки триває війна в Україні, майбутнє польсько-угорських відносин є під загрозою. Там, де колись процвітала співпраця між двома державами, сьогодні через розбіжності у поглядах на російську агресію можна побачити розкол. Майбутнє відносин між двома країнами є невизначеним. Незважаючи на те, що непримиренні позиції Польщі та Угорщини щодо Росії, можливо, зіпсували те, що колись було тісною дружбою, обидві країни будуть змушені співпрацювати, особливо в питаннях верховенства права та міграції.

Тон Будапешта і Варшави щодо війни в Україні відрізняється практично в усіх аспектах. З самого початку війни польський уряд був найбільш рішучим і твердим прихильником будь-яких дій, спрямованих на знищення російської військової машини, вважаючи, що інакше імперські амбіції Путіна не зупинилися б на західних кордонах України. Угорський уряд, з іншого боку, вже в перші дні вторгнення заявив, що не бажає брати участь у війні. Він заявив, що не буде надсилати зброю в Україну і не дозволить таким поставкам проходити через угорські кордони.

Польща, усвідомлюючи загрози експансіонізму з боку Росії та будучи відданою ідеям демократії та міжнародного права, прийняла активну позицію в захисті України. На тлі непростих викликів, що виникають у зв'язку з масштабними потоками біженців, Польща прийняла понад 1,5 мільйона осіб, демонструючи найвищі стандарти гуманітарного прийому серед країн-членів Європейського Союзу [1].

У свою чергу, Угорщина, відзначаючи значимість ідеологічних зв'язків із Російською Федерацією, продемонструвала відмінності у стратегічному підході, вираженому у сумнівні стосовно суверенітету України та жорсткій критиці пакетів допомоги для неї. Ці розбіжності призвели до відкритого висловлення офіційних осіб обох країн щодо завершення епохи польсько-угорської дружби.

Дипломатичні відносини між Польщею та Угорщиною стали холодними на тлі скасованих міністерських зустрічей і візитів, а також напруженості у відносинах між президентами і послами. Розмаїття підходів та реакцій Центральної Європи на кризу українського конфлікту викликає обговорення щодо майбутньої динаміки регіонального «неліберального альянсу» [2].

В основі динаміки польсько-угорських відносин у контексті верховенства права лежить взаємна залежність обох країн від позиції та реформ Європейського Союзу. Обидві країни вже давно є предметом занепокоєння з боку Брюсселя стосовно питань корупції, свободи ЗМІ та

незалежності судової системи. Останні звіти щодо верховенства права свідчать про відсутність суттєвих реформ у цих сферах.

Зовнішньополітична позиція Угорщини щодо російсько-української війни також викликала розбіжності у Вишеградській групі. Хоча Вишеградська четвірка не завжди виступає в один голос, російсько-українська війна стала каменем спотикання, який спричинив розбіжності в голосах та політиці серед держав Вишеградської групи. На противагу «нейтральній» позиції Угорщини, інші три країни зайняли проукраїнську позицію щодо війни [3, с. 310].

Маючи протилежні погляди на російсько-українську війну, найжорсткіша критика Угорщини лунала з боку Польщі. Президент Польщі Анджей Дуда засудив позицію Угорщини, заявивши, що йому важко зрозуміти її позицію з огляду на жертви серед цивільного населення в Україні. Колишній Прем'єр-міністр Польщі Матеуш Моравецький зауважив, що «шляхи Польщі та Угорщини розійшлися», і розкритикував Орбана за затягування ратифікації заявки Швеції та Фінляндії на вступ до НАТО [4].

Важливо зазначити, що сьогодні не розмір території, а використання людського капіталу визначає багатство держав і націй. Угорщина, яка багато років бореться з низьким рівнем народжуваності, замість того, щоб витратити гігантські ресурси на утримання угорського населення на територіях, які сьогодні не входять до складу Угорщини, повинна, за прикладом Польщі, провести програму репатріації [5].

Повномасштабна війна почалася більше двох років тому. Мрії російського керівництва про швидку перемогу і повну капітуляцію України не справилися. Путін може розцінити анексію південно-східних регіонів як успіх, але українська армія досягла величезних успіхів з початку повномасштабного вторгнення Росії на територію України.

Відносини між Польщею та Угорщиною мають перспективи щодо покращення. Чітке називання розбіжностей і повага до чутливості українців, співпраця в рамках Вишеградської четвірки та проведення спільних заходів дозволять польсько-угорським відносинам повернутися до попереднього стану.

З огляду на ці тенденції, Україна, яка відіграє центральну роль у розвитку сучасної європейської безпеки, може отримати значні вигоди від покращення польсько-угорських відносин. Зміцнення співпраці між цими двома країнами в контексті Європейського Союзу може сприяти більш згуртованій підтримці України, особливо у питаннях гуманітарної та військової допомоги. Якщо Польща та Угорщина зможуть відновити діалог і знайти спільні цілі, це відкриє можливості для подальшої європейської солідарності з Україною. В перспективі, стабільні польсько-угорські відносини сприятимуть зміцненню позицій України в ЄС і допоможуть закріпити європейське майбутнє країни на тлі тривалої війни з Росією.

Підсумовуючи, польсько-угорські відносини, які протягом багатьох років були засновані на спільних інтересах та співпраці, зазнали значних змін після російсько-української війни. Вторгнення Росії на територію України у 2022 році стало каталізатором, який виявив глибокі розбіжності у поглядах та політиці між цими двома країнами.

Польща з самого початку продемонструвала рішучий та активний підхід до підтримки України, спираючись на ідеали демократії та міжнародного права. Польський уряд не лише надавав гуманітарну допомогу і приймав біженців, але й активно підтримував військові та політичні ініціативи, спрямовані на посилення позицій України та стримування російської агресії. Польща також зіграла важливу роль у формуванні та підтримці проєвропейської коаліції всередині ЄС, зокрема щодо питань санкцій проти Росії та допомоги Україні.

На відміну від Польщі, Угорщина зайняла більш амбівалентну позицію, часто висловлюючи невдоволення заходами, спрямованими проти Росії. Угорський уряд підкреслював, що не бажає брати участь у військових діях і відмовлявся дозволяти транзит зброї до України через свою територію. Такий підхід призвів до розбіжностей та напруженості не лише з Польщею, але й з іншими країнами Вишеградської групи.

У цьому контексті подальша співпраця між Польщею та Угорщиною можлива, якщо вони зосередяться на спільних інтересах і готовності до діалогу. Таким чином, незважаючи на серйозні виклики, польсько-угорські відносини мають потенціал для відновлення, якщо обидві країни зможуть знайти спільне рішення у питаннях, що впливають на їхні інтереси та безпеку.

Список використаних джерел:

1. Kenedi E. The Incomplete Divorce: Hungary and Poland's tumultuous relationship may not be as 'over' as everybody thought. 2023. URL: <https://www.globsec.org/what-we-do/commentaries/incomplete-divorce-hungary-and-polands-tumultuous-relationship-may-not-be>
2. Węgry tracą w oczach Polaków, sojusz Budapesztu i Warszawy słabnie. PAP. 2023. URL: <https://tvn24.pl/swiat/wegry-polska-historyk-wegry-traca-w-oczach-polakow-relacje-polsko-wegierskie-a-wojna-w-ukrainie-historyk-komentuje-st6936661>
3. Dyduch J., Góra M. Polish Reactions to Russian Aggression Against Ukraine. 2023. URL: https://www.researchgate.net/publication/376852571_Polish_Reactions_to_Russian_Aggression_Against_Ukraine
4. Przybylski W. From Strategic Partner to Strategic Problem – Downfall of Hungary-Poland Relations. Wojciech Przybylski. 2023. URL: <https://visegradinsight.eu/from-strategic-partner-to-strategic-problem-downfall-of-hungary-poland-relations/>
5. Józwiak V. Węgry wobec wojny rok po rozpoczęciu rosyjskiej inwazji. PISM. 2023. URL: <https://www.pism.pl/publikacje/wegry-wobec-wojny-rok-po-rozpozeciu-rosyjskiej-inwazji>